

meget beklage, at det ikke har været muligt at tilveiebringe Enighed i Udvalget om Princippet for den extraordinære Skat, som skal paabydes, idet dette nu har vist sig at have til Følge, at den hele Sag nu skal debatteres her i denne Forsamling fra Grunden af, saaledes som Sager ellers i Reglen faae deres Forarbejdelse i Udvalgene. Hvad Sagen selv angaaer, har jeg som Medlem af et Amtsraad, som Formand for et Sogneforstanderskab og som Medlem af en Overligningscommissjon efter Loven af 21de Marts 1864 havt megen Leilighed til at lære denne Lov nøie at kende, men jeg maa tilføie, at mit Kjendskab til Loven jo nærmest vedrører dens Fortolkning og dens Anvendelse for Landet. Jeg er ganske vist kommen til den Erkendelse, at denne Lov har Mangler, som næsten enhver Lov har; det er jo ikke at vente, at nogen Lov kan gjenneføres saaledes, at der ikke kan anføres Et eller Andet imod den. Men den væsentligste Anke imod Loven og det, som her fra et vist Parti, fra det modsatte Parti af det, hvortil jeg hører, stærkest er fremhævet, er, at den Fordeling af Skatten, som først finder Sted fra Regjeringens Side, idet der bestemmes, hvor Meget der skal udredes af Kjøbenhavn, hvor Meget af hver af Kjøbstæderne og hvor Meget af hver af Amtsraadskredsene, tildeels hviler paa et Skøn, og at det under Sagens videre Udførelse i disse forskjellige Kredse kan vise sig, at der er nogle Mangler ved dette Skøn. Ja, det indrømme vist Alle, men om det er let at undgaae et saadant Skøn, er et andet Spørgsmaal. For mig stiller det sig tværtimod saaledes, at det vil blive langt værre, hvis man overspører Skønnet paa et andet Stadium af Lovens Udførelse end det, hvor det er lagt efter Loven af 21de Marts 1864. Nu vilde det jo ganske vist være ret beqvemt for Regjeringen, saaledes som jeg ved en tidligere Leilighed har tilladt mig at udtale, at være fritagen for dette Skøn; det vilde ogsaa være meget behageligt for Amtsraadet at blive befriet for at fordele $\frac{1}{3}$ af den hele Sum, der skal ud-

redes af Amtsraadskredsen efter Communens Skatteevne, thi det er virkelig, naar det skal udføres i Praxis, naar man ikke blot holder sig til Theorien, en overordentlig vanskelig Opgave for Amtsraadet. Jeg har selv prøvet det, og derfor tør jeg udtale det. Men nu gaaer man et Skridt videre: Dette Skøn skal der- efter nedlægges i Communalbestyrelsens, paa Landet i Sogneforstanderskabets Hænder; at det maa blive et Skøn, eller at et Skøn maa blive forbundet dermed, skal jeg tillade mig nærmere at udvinkle. Den Formue, som findes paa Landet, er deelt i en bevægelig og en ubevægelig; den bevægelige er den rene Formue, de rede Penge eller de rene aarlige Indtægter, fra hvilken Side de end komme, og den ubevægelige er den, der er bunden i Grundeieendom. For at udfinde denne ubevægelige Formue, som paa Landet bliver den større Skattebasis, maa der jo foretages en Ansættelse af enhver Eiendom. Men naar man ikke holder sig til at undersøge Eiendommens sande Værdi ved en Taxation paa Stedet, ved at undersøge hver enkelt Deel, der hører til Eiendommen, og som kan give Indtægt, saa maa man dog indrømme, at Ansættelsen bliver en Theori, en Skønssag. Utsaa Skønnet er ogsaa der tilstede, men dette Skøn over en Landeieendoms Værdi er ganske overordentlig vanskeligt at tilveiebringe. Med Hensyn til de større Eiendomme vil det jo have betydelig Vanskelighed for endeel af Communalbestyrelsens Medlemmer at finde Rede i, hvilke Indtægtskilber de større Eiendomsbestidder have havt, og hvad de mindre Landeieendomsbestidder, de saakaldte Gaardmand, angaaer, da afhænge deres Indtægter overmaade meget, isærdeleshed i Jylland, af, hvad Held de have havt med deres Creaturer, om de have kunnet sælge et Par Heste eller nogle Creaturer, ja, man har endog Exempel paa, at det kan blive en væsentlig Indtægt for en mindre Landeieendomsbestidder, hvad han kan bringe ud af sine Smaacreaturer. Jeg har saaledes seet Indtægten af Smaacreaturer paa en mindre Gaard opgjort til